

Т. Поніманської. В позааудиторний час студенти можуть брати участь у роботі педагогічного театру і виготовляти педагогічні плакати на основі головного постулату виховної системи Я. Корчака «Дитинство – абсолютна цінність». В процесі організаційно-методичної педагогічної практики доречно провести низку вправ, зокрема «Комісійний магазин цінностей», до яких залучити як студентів, так і вихователів дошкільних закладів.

Висновки і перспективи подальших розвідок. В умовах перехідного суспільства, плюралізму ідей і поглядів, докорінних змін в індивідуальній та колективній свідомості людей важливою є проблема вивчення ціннісних орієнтацій молоді. Водночас саме молодому поколінню належить у майбутньому впроваджувати в реальному житті закладені пріоритети розвитку кожної окремої особистості, суспільства, нації, людства в цілому. Тому проблему ціннісної сфери особистості більшість дослідників розглядає в нерозривному зв'язку з принципами побудови національної системи виховання та освіти. Для успішного формування пріоритетних педагогічних цінностей у процесі професійно-педагогічної підготовки визначено педагогічні умови. Подальшого вивчення потребують питання форм і методів формування педагогічних цінностей у майбутніх вихователів у системі ступеневої педагогічної освіти; місця формування пріоритетних педагогічних цінностей у самореалізації особистості майбутнього педагога; індивідуального підходу до студентів у процесі формування пріоритетних педагогічних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Психологія цінностей і виховний процес / І.Д. Бех // Педагогічна газета. – 1996. – № 9. – С.2.
2. Поніманська Т.І. Мотиваційно-ціннісна готовність педагога до гуманістичного виховання дітей / Т.І. Поніманська // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія Педагогіка і психологія. – 2003. – Вип. 5. – С. 232-236.
3. Савченко Л. Вивчення ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді / Л.Савченко // Рідна школа. – 2005. – №8. – С.39-41.
4. Слостенин В.А., Чижикова Г.И. Введение в педагогическую аксиологию / В.А. Слостенин, Г.И. Чижикова. – М.: Академія, 2003. – 192 с.
5. Тепла О. Ціннісний компонент у системі вищої освіти / О. Тепла // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. – 2005. – Випуск 40. – С.39-45.

О.И. ПАДАЛКА. ФОРМИРОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Резюме. В статье осуществлен научный анализ и теоретически обоснованы методологические и психолого-педагогические принципы формирования приоритетных педагогических ценностей у будущих воспитателей дошкольных образовательных учреждений. Определены педагогические условия формирования приоритетных педагогических ценностей у будущих воспитателей.

Ключевые слова: педагогические ценности, педагогические условия формирования приоритетных педагогических ценностей, педагогическая деятельность, профессиональная подготовка, будущие воспитатели.

O.I. PADALKA. FUTURE SPECIALISTS OF PRESCHOOL EDUCATION HAVE FORMING OF PEDAGOGICAL VALUES IN THE PROCESS OF PROFESSIONALLY-PEDAGOGICAL PREPARATION

The summary. In the article it has been carried out the scientific analysis and the theoretically grounded methodological and the psycho-pedagogical principles of the formation of the priority pedagogical values in future preschool educators. It has been developed the pedagogical conditions of the formation of the priority pedagogical values of future educators in preschool educational establishments during high school training.

Key words: pedagogical values, pedagogical conditions formation of priority pedagogical values, pedagogical activity, professional training, future educators.

Одержано редакцією 30.03.2015 р.

УДК: 372. 3: 004. 42

Т.О. ПАВЛЮК

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ МАТЕМАТИКИ

Резюме. Автор статті обґрунтовує актуальність проблеми використання інноваційних засобів для навчання дітей старшого дошкільного віку елементів математики. Виділяє найбільш ефективні сучасні засоби навчання дітей математики.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, засоби навчання, дитина старшого дошкільного віку, дошкільний навчальний заклад, комп'ютерно-ігровий комплекс, мультимедіа, презентації, інтерактивна дошка, математика.

Постановка проблеми. Ефективним засобом удосконалення сучасної системи освіти є її комплексна інформатизація та комп'ютеризація, починаючи з дошкільних навчальних закладів. Необхідність комп'ютеризації навчально-виховного процесу підкреслено у законодавчих актах та нормативних документах

про освіту, зокрема у Законі України «Про дошкільну освіту» та Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні. У Державній цільовій соціальній програмі розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року зазначено, що одним зі способів підвищення якості дошкільної освіти є комп'ютеризація дошкільних навчальних закладів, підключення їх до Інтернету, впровадження в педагогічний процес сучасних освітніх технологій.

Враховуючи сучасні процеси інформатизації суспільства і пов'язані з ним тенденції в освіті, педагоги зацікавлені проблемою розробки якісних навчальних комп'ютерних програм, що мають забезпечувати необхідні принципи та підходи для того, щоб дати можливість педагогам і батькам з оптимальним результатом використовувати дидактичні можливості комп'ютерних програмних засобів. Особливої ваги це набуває при вивченні елементів математики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання комп'ютера в дошкільній освіті вирішується дослідниками в таких аспектах, як вплив комп'ютерних технологій на загальний розвиток дітей (Ю. Горвиц, К. Зворигіна, О. Кореганова, Г. Лаврентьєва); підготовка до навчання в школі (В. Бондаровська, С. Іванова); доцільність застосування комп'ютерів та комп'ютерних ігор у педагогічному процесі дошкільних навчальних закладів (О. Андрусич, Б. Гершунський, О. Кивлюк, Ю. Машбиць, В. Моторин, Ф. Петку); санітарно-гігієнічні умови використання комп'ютера (Н. Полька, Л. Чайнова).

Інформаційно-комунікаційні технології можна віднести до технологічних засобів, і вони спрямовані на підготовку особистості до інформаційного суспільства, формування вмінь працювати з інформацією, розвиток комунікативних здібностей, формування дослідницьких вмінь та навичок вибору оптимальних рішень, забезпечення великим обсягом якісної інформації.

Серед багатьох аспектів дошкільної освіти проблема навчання математики в сучасному суспільстві набуває все більшого значення, оскільки саме в дошкільному віці закладається необхідне в подальшому житті вміння аналізувати навколишнє середовище, тобто виконувати дії не лише згідно чітко розроблених алгоритмів, але й коригувати власну поведінку відповідно до змінних умов.

Проблему формування елементарних математичних уявлень досліджували вітчизняні та зарубіжні педагоги минулого: Ф. Блехер, Є. Водоп'янов, Л. Глаголева, Г. Гриневич, А. Конфорович, З. Лебедева, Г. Леушина, Л. Метліна, Т. Тарунтаєва, Є. Тихеева. У сучасних дослідженнях психологів і педагогів (В. Давидов, В. Данилова, А. Савченко, Л. Таратонова, Н. Непомнящая, Г. Корнеева) все більше підкреслювалася необхідність навчати дітей узагальненим прийомам і способам обчислювальної діяльності, лічби, ознайомлювати з формами та геометричними фігурами, величиною, масою, просторовими та часовими уявленнями на основі операцій з множинами.

Питання математичної підготовки дітей старшого дошкільного віку відображено у дисертаційних роботах Н. Баглаєвої (індивідуально-диференційований підхід до формування математичних уявлень у дітей шостого року життя), Р. Березіної (формування у дітей середнього і старшого віку знань про величину предметів та елементарні способи вимірювання), О. Брежневої (формування пізнавальної активності старших дошкільників у процесі навчання елементам математики), Т. Павлюк (навчання дітей старшого дошкільного віку лічбі з використанням комп'ютера). Як зазначають дослідники, навчання елементів математики має спрямовуватися не тільки на оволодіння дітьми сумою конкретних знань, а й на вміння використовувати їх у життєвих ситуаціях, сприяти формуванню пізнавального інтересу до математичної діяльності.

Метою статті є розкриття деяких аспектів проблеми використання інноваційних засобів навчання дітей старшого дошкільного віку елементів математики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні технології математичного розвитку дошкільників спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності дитини, освоєння нею зв'язків і залежностей предметів та явищ навколишнього світу.

Протягом останніх років методика навчання дітей старшого дошкільного віку елементів математики поповнилася теоретичними дослідженнями в різних конкретних напрямках, що значно підвищило загально розвивальний ефект навчання. Однак у теорії та практиці дошкільного виховання є ще ряд невирішених проблем. Здійснюється подальша наукова розробка проблеми навчання дітей дошкільного віку з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Увага сучасних вихователів націлена на переосмислення пріоритетних завдань логіко-математичного розвитку, вибір найоптимальніших і найефективніших форм роботи. Значна кількість засобів навчання дозволяє підібрати найкращий відповідно до мети та змісту навчання. Проте найефективнішим є використання їх у комплексі.

На думку З. Дорошенко, сучасні інформаційно-комунікативні технології в освітньо-інформаційному середовищі дошкільних навчальних закладів мають виконувати такі функції:

- 1) виступати як засіб навчання;
- 2) виконувати роль технічного засобу автоматизації процесу навчання дитини, що включена у пізнавальну, дослідницьку, експериментальну роботу, який дає змогу мобільно працювати з текстом, графічним, звуковим або відео документом, якісно подавати інформацію, обробляти її, спілкуватися зі своїми однолітками;
- 3) бути зразком сучасних інформаційних технологій та розвивати навички оволодіння ними;
- 4) виступати ефективним тренажером, що розвиває пізнавальну і творчу активність особистості, спонукає її приймати власні рішення, бачити їх результат, перевіряти їх правомірність [6].

Основні функції засобів навчання елементів математики:

- 1) реалізують принцип наочності;
- 2) репрезентують складні абстрактні математичні поняття в доступні;
- 3) ведуть до оволодіння способами обчислювальних дій;
- 4) сприяють накопиченню чуттєвого досвіду;
- 5) дають можливість вихователю керувати пізнавальною діяльністю дитини;
- 6) збільшують обсяг самостійної пізнавальної діяльності дітей;
- 7) раціоналізують, інтенсифікують процес навчання.

Кожен засіб навчання виконує свої визначені функції. Так, образ як засіб навчання забезпечує в основному розвиток особистого досвіду дитини, відображеного в уявленнях. Дія забезпечує формування умінь і навичок. Слово (вихователя, дитини і художнє слово) створює можливість формування узагальнених уявлень, абстрактних понять. Поняття «образ» дещо ширше, ніж наочність. Під ним розуміються не тільки різноманітні види дидактичного матеріалу, але і ті образи, які виникають на основі використання пам'яті (М. Подьяков). Дане трактування обумовлено тим, що при формуванні деяких абстрактних математичних уявлень навчання здійснюється на основі минулого досвіду дитини, тобто на основі тих образів предметів, явищ, дій, які закріпилися в його свідомості в процесі попередньої практичної діяльності [11].

Навчання елементів математики в дошкільному навчальному закладі ґрунтується на конкретних образах і уявленнях. Ці уявлення готують фундамент для формування на їх основі математичних понять.

Зробити навчання наочним – це не тільки створити зорові образи, але включити дитину безпосередньо з практичну діяльність. На заняттях з математики в дошкільному навчальному закладі вихователь залежно від дидактичних завдань використовує різноманітні засоби наочності [9].

К. Крутій у своїх дослідженнях визначила цінність такому засобу як формування моделі міні-середовищ. Кожне міні-середовище складається з певних куточків – осередків, які стимулюють самостійність і саморозвиток. Фахівцям з дошкільної освіти слід уважно ставитися до планування осередків. Невеликі за розміром, вони дають можливість дітям грати невеликими підгрупами, вільно спілкуватися з педагогом [8].

Ефективність навчання дітей старшого дошкільного віку елементів математики в дошкільному навчальному закладі значною мірою обумовлене наявністю матеріально-технічних засобів.

Залежно від дидактичного призначення їх використовують як джерело знань, посібник для самостійної роботи, засіб ілюстрації, повторення та систематизації. Застосовують як окремо, так і в комплексі – одночасно або послідовно поєднують різні за навчальними й виховними можливостями засоби перед поясненням, під час пояснення чи повторення навчального матеріалу.

Одним з сучасних засобів навчання є екранні засоби. До них належать транспаранти, діапозитиви, діафільми, дидактичні матеріали для епіпроекції. До друкованих засобів належать таблиці, картки для складання таблиць, картинки. Компакт-диски і аудіокасети є засобами слухової наочності. Важливо забезпечити органічне поєднання інноваційних засобів з іншими засобами навчання, відповідність між змістом і навчально-виховним завданням заняття, застосування різних методичних прийомів, спрямованих на розвиток пізнавальних можливостей дітей [7].

Інноваційним засобом навчальної діяльності є також комп'ютер. Використання комп'ютерів у педагогічному процесі відбувається за багатьма напрямками:

– як засіб індивідуалізації навчання. За допомогою завдань та індивідуальної роботи дошкільника з комп'ютером досягають значних успіхів у засвоєнні матеріалу. Адже комп'ютер фіксує всі етапи його роботи, оцінює її. Вихователь має змогу будь-коли проаналізувати його дії.

– як джерело інформації. Через комп'ютер можна отримувати величезну кількість інформації, яку вихователь може використовувати в навчальному процесі. Але комп'ютерна інформація не повинна замінювати підручник, книги, інші джерела знань.

– як засіб оцінювання, обліку та реєстрації знань. Для цього використовують програми з контрольними та екзаменаційними питаннями, відповідями на них та нормативами оцінювання кожної відповіді. Комп'ютер не тільки оцінює відповіді, а й видає рекомендації щодо виправлення помилок.

– як засіб творчої діяльності дітей. Сучасне програмне забезпечення комп'ютерів дає змогу творчо працювати дошкільникам:

– графічний редактор – сприяє розвитку художніх навичок, допомагає в креативному розвитку дітей;

– як засіб заохочення до навчання в ігровій формі. Робота на комп'ютері стимулює успішне виконання навчального завдання, як дослідницький пошук, тип мислення [4].

Важливо відзначити, що інформаційно-комунікаційні технології можна успішно використовувати в освітній діяльності педагогів. Інтенсивний розвиток інформаційних і комп'ютерних технологій, загальна комп'ютеризація закладів освіти, швидке збільшення парку домашніх комп'ютерів, порівняно простий доступ у світову комп'ютерну мережу Інтернет робить актуальним створення спеціалізованих сайтів для дітей та батьків [10].

Комп'ютер для педагогів може стати потужним технічним засобом навчання дітей елементів математики. Комп'ютерні програми математичного змісту носять розвиваючий характер і мають на меті: навчити дітей узагальненню, загальної послідовності міркування й аналізу, абстрагування, систематизації, виключенню зайвого.

Використання комп'ютера у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів має низку переваг: працюючи на комп'ютері, дитина діє з наочними екранними образами, яким надає ігрового значення, переходить від звичних практичних дій із предметами до дії з ними в образному плані (уявному, модельному, символічному); освоєння комп'ютерних засобів формує в дітей передумови теоретичного мислення, здатність свідомо обирати спосіб дії, спрямований на розв'язання завдання, а також особистісні якості, здатність працювати в індивідуальному темпі [3].

Комп'ютерні ігри допомагають закріпити знання дітей, їх можна використовувати для індивідуальних занять з дітьми, випереджаючими однолітків в інтелектуальному розвитку або відстаючих від них, а також для розвитку психічних здібностей, необхідних для інтелектуальної діяльності (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, розвитку дрібної моторики рук). Специфіка комп'ютерних ігор, на думку К. Зворигіної, полягає в наступному: на відміну від інших видів ігор, комп'ютерні ігри дозволяють побачити продукт своєї уяви і своєї гри; на відміну від інших видів діяльності, вони дають можливість відновити динаміку своєї творчості.

Для навчання елементів математики можна використовувати мультимедійні презентації – набір кольорових слайдів, оформлених засобами інформаційних технологій та призначених для розкриття певної теми [1].

Використання мультимедійних презентацій дозволяє зробити заняття емоційно забарвленими, привабливими, викликають у дитини живий інтерес, є прекрасним наочним посібником і демонстраційним матеріалом, що сприяє хорошій результативності заняття. Застосування комп'ютерних презентацій в процесі навчання дітей має наступні переваги: здійснюється полісенсорне сприйняття матеріалу; можливість демонстрації різних об'єктів за допомогою мультимедійного проектора в багаторазово збільшеному виді; об'єднання аудіо-, відео- і анімаційних ефектів в єдину презентацію, що сприяє якісному сприйманню інформації; активізація зорових функцій, окомірних можливостей дитини; комп'ютерні презентаційні слайд-фільми зручно використовувати як роздавальний матеріал для занять з дошкільниками тощо [4].

Інтерактивна дошка може також використовувати як засіб навчання математики. Вона не лише відображає те, що відбувається у комп'ютері, а й дає можливість вносити виправлення й корективи, робити кольорові позначки й коментарі, зберігати матеріали заняття для подальшого використання й редагування.

На думку вчених [3; 4; 7] основними способами використання інтерактивної дошки є:

- можливість робити позначки й записи поверх виведених на екран зображень;
- групові форми роботи;
- робота з інтерактивною дошкою як зі звичайною, але з можливістю зберегти результат, роздрукувати зображення на принтері;
- передача збережених під час заняття записів батькам дитини, що пропустила заняття;

Використання інноваційних засобів навчання дошкільників елементів математики дає можливість педагогу впровадити в педагогічну практику нові методичні розробки, інтенсифікувати та раціоналізувати навчально-виховний процес.

Висновки. Отже, інноваційними засобами навчання дітей елементів математики є комп'ютерні програми, мультимедійні презентації та інтерактивна дошка, які збагачують навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів і є одним із шляхів оновлення математичної освіти згідно сучасних вимог. Вони стали незамінним засобом і інструментом, за допомогою якого навчання дітей елементів математики може стати цікавішим, швидшим і простішим, а знання – глибшими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баглаєва Н.І. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільнят / Н.І. Баглаєва // Дошк. виховання, 1999. – № 7. – С. 3-4.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (Нова редакція) // Дошкільне виховання, 2012. – № 7. – С. 4-19.
3. Волинський В.П. Загальна характеристика комп'ютерних засобів навчання / В.П. Волинський // Біологія і хімія в школі, 2005. – № 2. – С. 44-45.
4. Гірняк Г.О. Розробка навчальних програм для математичних дисциплін з використанням графічних можливостей комп'ютера / Г.О. Гірняк, Є.С. Шох // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України: тези доп. II-ї Укр. наук.-метод. конференції. – Одеса, 1994. – С. 81.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2012. – 352 с.
6. Дорошенко З. Складові інформаційно-освітнього середовища сучасного дитячого садка / З. Дорошенко // Дитячий садок, 2011. – №2 – С. 10-12.
7. Ершов А.П. Компьютеризация школы и математическое образование / А.П. Ершов // Информатика и образование, 1992. – № 5-6. – С. 3-12.
8. Крутій К.Л. Сучасне заняття в дошкільному навчальному закладі: традиції чи інновації: [монографія] / К.Л. Крутій. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2009. – 176с.
9. Новоселова С. Компьютерный мир дошкольника / С. Новоселова, Г. Петку. – М.: Новая школа. – 1997. – 128 с.
10. Осин А.В. Мультимедиа в образовании / А.В. Осин // Шкільна бібліотека плюс, 2005. – №9. – С. 11-24.
11. Поддьяков Н.Н. Особенности познавательного развития детей дошкольного возраста / Н.Н. Поддьяков. – М.: Просвещение, 1983. – 364 с.

Т.А. ПАВЛЮК. ИННОВАЦИОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА МАТЕМАТИКЕ

Резюме. Автор статьи обосновывает актуальность проблемы использования инновационных средств для обучения детей старшего дошкольного возраста элементов математики. Выделяет наиболее эффективные современные средства обучения математики.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, средства обучения, ребенок старшего дошкольного возраста, дошкольное образовательное учреждение, компьютерно-игровой комплекс, мультимедиа, презентации, интерактивная доска, элементы математики.

T.O. PAVLIUK. INNOVATIVE TEACHING TOOLS PRESCHOOL CHILDREN MATHEMATICS

The summary. The author proves the relevance of the use of innovative teaching preschool children the elements of mathematics. Selects the most effective modern means of teaching children the mathematics.

Key words: information and communication technology, learning tools, child preschool age, pre-school, computer and gaming complex, multimedia presentations, interactive whiteboard, mathematics.

Одержано редакцією 26.02.2015 р.

УДК: 376: 372. 2

М.В. КОЗАЧУК

АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО УМОВ ІНКЛЮЗИВНОГО ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Резюме. У статті висвітлена проблема організації навчання та виховання дітей з особливими потребами, обґрунтовується необхідність їх адаптації до умов інклюзивного дошкільного закладу.

Ключові слова: діти з особливими потребами, адаптація, соціальна адаптація, інклюзивна освіта, інклюзивний дошкільний заклад, педагогічна підтримка.

Постановка проблеми. Згідно Національної доктрини розвитку освіти у XXI столітті, вдосконалення системи освіти й виховання відповідно принципів гуманізації та індивідуалізації передбачає максимальне врахування особистісних та психофізичних особливостей дітей і створення таких умов освіти, які б сприяли своєчасному й повноцінному розвитку всіх сторін особистості дитини завдяки успішному вихованню та навчанню [5, 24]. У цьому контексті актуальною проблемою української педагогічної теорії і практики є реалізація прав дітей з особливими потребами, зокрема пошук нових шляхів соціальної адаптації дітей з психічними та фізичними проблемами.

Ця категорія дітей найбільше відчуває труднощі в спілкуванні, оскільки схильна до негативних впливів оточення через свою підвищену сугестивність та підпорядкованість іншим людям.

Аналіз літературних джерел. Проблема інклюзивної освіти була означена у працях психологів Л. Виготського, О. Запорожця, В. Котирло, Г. Цукерман, А. Керн, Л. Аксенової, Л. Шипіциної. З'ясуванню окремих її аспектів сприяють, зокрема, результати наукових досліджень сутності адаптованості та дезадаптованості, їх причин та особливостей прояву (І. Дубровіна, В. Каган, Р. Овчарова, Н. Самоукіна, А. Фурман та ін.); взаємозв'язку психологічної готовності дитини та особливостей її адаптації (Л. Божович, Л. Венгер, Н. Гуткіна, В. Давидов, О. Проскура та ін.) [7, 8, 9, 10].

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз особливостей адаптації дітей з особливими потребами до інклюзивного освітнього середовища та охарактеризувати соціально-педагогічні умови успішної соціальної адаптації.

Виклад основного матеріалу. Термін «адаптація» (від лат. adaptatio – пристосування) широко застосовується як теоретичне поняття в різних наукових областях. Вживання поняття "адаптація" в якості "звикання", "пристосування" індивіда до умов життя і діяльності почало упродовжуватися в педагогічний лексикон слідом вслід за розробкою поняття «соціальна адаптація» [6, 431].

Варто зауважити, що останнім часом усе більше батьків дітей з особливими потребами бажають, щоб їхні діти навчалися та виховувалися разом зі здоровими однолітками. Зрозуміло, що така дитина може відчувати під час інтеграції певні труднощі, однак це для неї буде досвідом, яким вона зможе скористатися в подальшому житті. Адже в умовах обмеження виховання умовами однієї сім'ї, діти з вадами деякою мірою ізольовані від суспільства і позбавлені можливості вести повноцінний спосіб життя у відкритому середовищі, що аж ніяк не відповідає їхнім особливим потребам. У них формується специфічне ставлення до себе та оточення, відбувається боротьба: хвороба й особистість, хвороба й інтелект, хвороба й емоції, хвороба й оточення. Нерідко виникає невротичний стан, патологічний розвиток особистості, а найчастіше постає проблема замкнутості в собі, у своєму внутрішньому світі, акцентування уваги на власних проблемах та безпорадності. Ці діти не отримують необхідних знань, умінь та навичок, що сприятимуть саморозвитку, самореалізації, мають низький рівень соціалізації та соціальної адаптації, не вміють спілкуватися з однолітками.

Ми схильні стверджувати, що ефективність соціальної адаптації, особистісного розвитку дітей з особливими потребами залежить від того, наскільки успішно будуть підготовлені діти з особливими потребами до виховання у дошкільному навчальному закладі, а в подальшому і до навчання в школі.